

Ước Lượng Rủi Ro Ngoài Đông Hải

Nguyễn Xuân Nghĩa

Trung Cộng lấy rủi ro lớn khi xỏ chân vào đôi giày quá rộng của một siêu cường toàn cầu như Hoa Kỳ.

Những biến cố dồn dập từ nhiều tháng qua trên vùng Thái Bình Dương đã khiến dư luận thế giới e ngại rủi ro đụng độ hoặc thậm chí xung đột trong khu vực. Nhìn từ góc độ kinh tế thì rủi ro ấy là những gì? Diễn đàn Kinh tế nêu câu hỏi với chuyên gia kinh tế Nguyễn Xuân Nghĩa về vấn đề này qua phần trao đổi sau đây của Nguyễn Lam.

Nguyễn Lam: Xin kính chào ông Nghĩa. Thưa ông, tình trạng căng thẳng tại khu vực Đông Hải của Việt Nam đã gây quan tâm cho nhiều quốc gia vì nơi đây là tuyến hải lưu cho phân nửa lượng hàng hóa giao dịch trên toàn cầu. Khi Trung Cộng ráo riết cải biến các cụm đá ngầm thành đảo với trang bị quân sự và tuần qua lại công bố Sách Trắng về quốc phòng, nhiều người lo rằng xír này đang bành trướng ảnh hưởng từ vùng biển cận duyên ra tới các đại dương, đã đe dọa chủ quyền trên lãnh thổ và lãnh hải của các lân bang và có thể cản trở quyền tự do lưu thông của các nước. Nhìn từ góc độ kinh tế, ông đánh giá thế nào về các rủi ro đó trong khu vực?

Nguyễn Xuân Nghĩa:

- Tôi xin đề nghị là ta nên lùi lại mà nhìn vấn đề trên toàn cảnh và trong viễn ảnh nhiều năm, may ra thì thấy được những rủi ro cho các nước, và trước nhất là rủi ro cho nước tác quái là Trung Cộng.

- Việc Bắc Kinh bành trướng ảnh hưởng qua nhiều hành động cụ thể mà bất chấp dư luận quốc tế không chỉ xảy ra từ 18 tháng nay, khi họ đòi kiểm soát một khu vực còn rộng lớn hơn biển Địa Trung Hải và trùm lên lãnh hải của nhiều lân bang. Việc họ xác nhận tư thế đại cường hải dương qua tài liệu quốc phòng vừa công bố cũng không có gì là ngạc nhiên. Bắc Kinh chuẩn bị điều ấy từ lâu và nay mới công khai hóa. Nhưng cũng vì vậy mà họ lấy nhiều rủi ro chúng ta cần thấy.

Nguyễn Lam: Thưa ông, vì sao ông lại khởi sự với rủi ro của Trung Cộng do động thái vừa qua?

Nguyễn Xuân Nghĩa:

- Vì nếu Trung Cộng tính ra rủi ro cho mình thì họ sẽ thận trọng hơn và bớt gây rủi ro cho các nước khác.

- Nói chung, lịch sử nhân loại cho thấy là khi một cường quốc bành trướng ảnh hưởng và trở thành một đế quốc thì họ cũng mất một thời gian dài. Trung Cộng thật ra mới chỉ là một đại cường cấp vùng đang ngoi lên trình độ ấy và cố vươn từ vị trí cường quốc lục địa ngày xưa lên vị trí cường quốc hải dương sau này. Lý do bành trướng là chưa khi nào kinh tế Trung Cộng lệ thuộc vào thế giới như vậy và ngày nay họ muốn dùng sức mạnh bảo vệ quyền lợi mà họ mơ ước sẽ là toàn cầu.

- Vì vậy, rủi ro đầu tiên là phải can thiệp vào thiên hạ sự chứ không thể duy trì chính sách “không xen lấn vào nội tình của xứ khác” như trước đây. Khi can thiệp như vậy thì Bắc Kinh phải chọn bạn mà cũng vì thế lại dễ gây thù, chứ không thể ung dung mua chuộc mọi xứ bằng tấm chi phiếu. Trung Cộng lầy rủi ro lớn khi xỏ chân vào đôi giày quá rộng của một siêu cường toàn cầu như Hoa Kỳ. Tức là sẽ liên can vào nhiều chuyện bất ngờ không thể tính trước, kể cả nạn kiều dân bị bắt làm con tin hay bị khủng bố chặt đầu như Hoa Kỳ hay Nhật Bản đã từng bị.

Nguyễn Lam: Ông có thể nào nêu ví dụ cụ thể về rủi ro can dự mà Trung Cộng sẽ gặp chăng?

Nguyễn Xuân Nghĩa:

- Ta cứ chú ý vào tình hình Đông Hải nên quên là vì dầu khí, Bắc Kinh đã can thiệp vào Nam Sudan tại Châu Phi khi cung cấp vũ khí cho chính quyền sở tại chống các nhóm phiến loạn. Hôm 22 Tháng Năm vừa qua, họ phải di tản 400 nhân viên tại các giếng dầu của Nam Sudan. Nếu muốn bảo vệ quyền lợi tại đây, Bắc Kinh có thể gặp cảnh “khi vào húng hắng khi ra vội vàng”!

- Một thí dụ khác là tình hình vùng Vịnh Ba Tư với nội chiến tại Yemen, tranh chấp giữa hai nước có dầu là Iran với Ả Rập Saudi, hoặc sự tung hoành của lực lượng khủng bố xưng danh Nhà nước Hồi giáo ISIL. Ngay hiện tại, Trung Cộng đã bị các tổ chức khủng bố Hồi giáo, từ al-Qaeda tới ISIL, quấy phá đất Tân Cương. Nếu can dự vào Trung Đông để bảo vệ nguồn năng lượng, Trung Cộng càng là đối tượng được các nhóm khủng bố tấn công trong lãnh thổ tại miền Tây và trên Con Đường Tơ Lụa mà họ đang muốn thực hiện. Vài năm nữa thôi, người ta sẽ thấy ra chuyện đó.

Nguyễn Lam: Quả thật là ông nêu ra vài chuyện bất ngờ, nhưng ngay tại khu vực Thái Bình Dương, Trung Cộng còn gặp rủi ro nào khác chăng?

Nguyễn Xuân Nghĩa:

- Mọi cường quốc muốn thành đế quốc, là giấc mơ ngày nay của lãnh đạo Bắc Kinh, đều gặp bài toán tôi xin gọi tắt là “tiếp liệu” cho đơn giản. Từ Trung Nguyên tại miền Đông, các Hoàng đế Trung Hoa mà muốn kiểm soát Tây Vực và khống chế Trung Á đều căng mỏng phương tiện nên khó tiếp vận, rồi trung ương còn bị nạn cát cứ ở vùng biên trấn. Mà thôn tính được vùng nào thì họ cũng nuốt vào bụng sự chống đối của các sắc tộc đã bị họ khuất phục. Đó là hiện tượng từng thấy ở nhiều nơi, tại nhiều xứ, kể cả Liên bang Xô viết hay Liên bang Nga.

- Trở về Thái Bình Dương thì càng vươn ra biển xanh dương, Bắc Kinh càng kéo dài đường tiếp vận từ bên trong cho các đơn vị Không quân và Hải quân ở ngoài khơi và sẽ bị tổn kém rất cao. Nếu lại muốn lập ra hệ thống nhận diện phòng không gọi là ADIZ trên các vùng họ vừa chiếm đóng thì họ dễ đụng vào hệ thống phòng không của xứ khác, thí dụ như Nhật Bản. Xứ Nhật có hệ thống nhận diện phòng không rất gần với lãnh thổ và các căn cứ Nhật, và lại dân Nhật không có đất lùi như dân Tàu cho nên chắc chắn là họ sẽ quyết liệt bảo vệ. Đây là một rủi ro nữa.

- Cho nên, chẳng dằn ra thì thôi, nếu dằn trận tuyến mà không có khả năng bảo vệ thì lãnh đạo Bắc Kinh làm chính người dân của họ thất vọng vì dân Tàu cứ được tuyên truyền về sức mạnh của quốc gia. Thật ra, để bù vào khó khăn kinh tế ngày nay, đảng Cộng sản kích động tinh thần dân tộc cho quân chúng thêm tự hào về những chuyện ảo. Quân chúng và quân đội mà thất vọng vì khả năng chống trả có giới hạn thì đảng sẽ lâm nguy như nhà Mãn Thanh đã từng bị trước khi sụp đổ. Đây là ta chưa nói đến rủi ro ở nơi xa hơn, như tại Ấn Độ Dương, hay cả rủi ro với Hoa Kỳ.

Nguyễn Lam: Hầu hết dư luận đều chú ý đến kịch bản đụng chạm về quyền lợi hay đụng độ võ trang vì tai nạn bất ngờ giữa Hoa Kỳ và Trung Cộng. Ông nghĩ sao về loại rủi ro đó?

Nguyễn Xuân Nghĩa:

- Vì tương Hoa Kỳ đang phân vân do dự giữa hai ngả công thủ sau khi quá mệt mỏi với chiến tranh và bất ổn ở ngoài, lãnh đạo Bắc Kinh mới thừa cơ bành trướng quân sự và cho rằng ít bị rủi ro lâm chiến với Mỹ. Tôi thiên nghĩ là lý luận ấy có vẻ có cơ sở vì vài lý do.

- Thứ nhất, sau khi Chính quyền Barack Obama nói đến việc chuyển trục về Đông Á từ năm 2011, với tiêu chí là sẽ đưa 60% các chiến hạm của mình qua Thái Bình Dương từ nay đến năm 2020, thì ngay năm sau là 2012, Mỹ phải cắt ngân sách quốc phòng, kể cả số chiến hạm. Ngược lại, trong hai năm qua, Bắc Kinh đã hạ thủy nhiều chiến hạm nhất thế giới, với kết quả là tới năm 2020 Hoa Kỳ sẽ có 64 chiến hạm lặn tàu ngầm trên biển Thái Bình, đối diện với tổng số của Trung Cộng là 248 đơn vị. Với tương quan lực lượng đó và nếu áp dụng chiến pháp gọi là “bất cân xứng” mà Bắc Kinh chủ trương thì họ nghĩ

rằng tình hình không đến nỗi tệ cho mình. Tuy nhiên, chính là vì cân nhắc như vậy, Bắc Kinh càng lấy thêm nhiều rủi ro trong những năm tới.

- Trong khi đó, thực tế không là hỏa lực, số chiến hạm hay phương tiện võ trang của hai nước. Thực tế là thực lực kinh tế của hai quốc gia, với Hoa Kỳ vẫn giàu mạnh gấp bảy Trung Cộng nếu tính theo lợi tức bình quân một đầu người. Ngoài ra, về trình độ công nghệ và kinh nghiệm chiến trường thì Trung Cộng chẳng thể sánh được. Thứ nữa, thái độ khiêu khích của Bắc Kinh sẽ làm dân Mỹ xoay chuyển và muốn tìm lại vai trò tích cực hơn trong vài năm tới. Khi ấy ta chẳng nên quên rằng Mỹ đã từng tham chiến vì tinh thần chống lại chủ nghĩa thực dân đế quốc, là điều ăn khớp với động thái ngày nay của Trung Cộng. Sau cùng, Hoa Kỳ hiện có nhiều đồng minh hơn Trung Cộng mà Bắc Kinh càng hung hăng thì số đồng minh với Mỹ lại càng tăng. Đây là một rủi ro có cấp số nhân vì nếu một đồng minh mà bị Tàu tấn công thì nhiều xứ khác sẽ có phản ứng.

Nguyễn Lam: Thưa ông, nói về các đồng minh của Hoa Kỳ trong khu vực rộng lớn mà Bắc Kinh muốn bung ra thì ta thấy có Nhật với nền kinh tế lớn thứ ba, Ấn Độ với nền kinh tế đứng thứ chín, Úc đứng hạng 12, Nam Hàn hạng thứ 13, tức là một vòng đai các quốc gia bán đảo hay quần đảo thuộc loại khá vững mạnh của địa cầu. Đây có phải là một rủi ro khác cho Trung Cộng không?

Nguyễn Xuân Nghĩa:

- Tôi nghĩ rằng rủi ro lớn nhất chính là sự phân vân chần chừ ngày nay của Hoa Kỳ khiến Trung Cộng càng dễ phiêu lưu và làm các quốc gia kể trên sớm liên kết với nhau.

- Họ liên kết với nhau trong tinh thần tương nhượng để chia sẻ gánh nặng kinh tế cho yêu cầu an ninh và sẽ nhìn vào kế hoạch “Con Đường Tơ Lụa” trên đất liền và trên biển của Bắc Kinh với cách lượng giá đầy tính nghi ngờ về an ninh hơn kinh tế. Rồi theo truyền thống cố hữu, Mỹ chần chừ và sẽ lại liên kết với các xứ đó, chưa kể một số nước trong Hiệp hội ASEAN. Sự thật thì chính là các quốc gia nói trên của Á Châu mới bị Trung Cộng hăm dọa nên sẵn sàng hợp tác với Mỹ.

- Cụ thể thì người ta đã thấy Nhật vừa ký kết hiệp ước phòng thủ mở rộng với Mỹ theo chủ ý tích cực với vai trò quân sự quan trọng hơn của Nhật vì lý do là bên vực các đồng minh bị tấn công. Mới đây, Thủ tướng Shinzo Abe cũng hứa hẹn gia tăng đầu tư và viện trợ của Nhật cho các nước Đông Nam Á để tìm lại ảnh hưởng kinh tế năm xưa ở trong vùng. Cho nên, vấn đề không thu hẹp vào sự ganh đua hoặc tranh chấp giữa Mỹ và Tàu mà sẽ có sự tham dự của nhiều quốc gia khác. Tôi nghĩ rằng hóa ra chính lãnh đạo Bắc Kinh mới lập ra vòng đai phòng thủ của cả chục quốc gia nằm trên con đường bành trướng của Trung Cộng.

Nguyễn Lam: *Tổng kết lại, thưa ông, có phải là Trung Cộng cứ khẳng định quyền bành trướng của họ mà lại gặp nhiều rủi ro chứ không dễ gì tác động như Bắc Kinh đã trù tính ban đầu?*

Nguyễn Xuân Nghĩa:

- Thật ra, Bắc Kinh có quyền lợi và tham vọng cao quá khả năng quân sự. Tại các vùng đất xa xôi mà họ muốn vươn tới cho mục tiêu kinh tế thì bộ máy quân sự chưa theo kịp các dự án kinh tế nên những chọn lựa bện thù hoặc quyết định can thiệp vào xứ khác vì quyền lợi kinh tế sẽ khiến Trung Cộng dễ bị tấn công hơn xưa, chưa nói đến nạn hải tặc hay khủng bố.

- Thứ hai, dù có một chủ trương “lý tài” là chỉ giao du vì quyền lợi, Trung Cộng vẫn có thể bị lôi vào những tranh chấp hay chiến tranh của xứ khác, với hậu quả dây chuyền. Và nếu chiến tranh bùng nổ thì trận địa sẽ ở gần lãnh thổ Trung Cộng mà ở xa Hoa Kỳ. Vì kinh tế Tàu bị lệ thuộc bên ngoài hơn là kinh tế Mỹ, tổn thất cho Trung Cộng sẽ rất cao và kết cuộc thì Hoa Kỳ còn mạnh hơn trước, như người ta đã thấy sau hai Thế chiến của thế kỷ 20. Nếu Trung Cộng lượng giá lại như vậy thì may ra họ sẽ bớt hung hăng và thế giới bớt gặp rủi ro. Nếu không, sau chiến tranh bất ngờ, thì khủng hoảng kinh tế và chính trị sẽ đẩy lui Trung Cộng vào sự tàn tạ của thế kỷ 19.

Nguyễn Lam: *Xin cảm tạ ông Nghĩa về phân nhận định khá độc đáo này.*

Nguồn: Internet E-mail by Huỳnh Lương Thọ chuyển

*Đăng ngày Thứ Năm, May 4, 2015
Ban Kỹ Thuật Khóa 10A-72/SQTĐ/ĐĐ, ĐĐ11/TĐ1ND, QLVNCH*